

Новації в розрахунку середньої зарплати за Порядком № 100

ВЕБІНАР ДЛЯ ПРЕДСТАВНИКІВ БЮДЖЕТНИХ ТА КОМУНАЛЬНИХ
УСТАНОВ

Світлана Лістрова
26.09.2023

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Кого в першу чергу зачіпають новації?

Постанова КМУ від 08.09.2023 № 957 внесла зміни до Порядку № 100 - діють з 12.09.2023

Для розміру матеріальної (грошової) допомоги - СМЗП - виплати за 12 місяців

- **Матеріальна допомога на вирішення соціально-побутових питань** - в бюджетних установах і КНП
- **Допомога на оздоровлення у розмірі середньомісячного заробітку** - в КНП
- **Грошова допомога держслужбовцям** у розмірі середньомісячної зарплати (ст. 57 Закону Україна "Про державну службу" від 10.12.2015 № 889-VIII).

- **Обчислення середньої заробітної плати для виплати компенсації за невикористані відпустки, на які працівник набув право до 31 грудня**

2023 р., проводиться виходячи з виплат, нарахованих у 2023 році.

абз. 2 п. 2 Порядку обчислення середньої заробітної плати, затвердженого постановою КМУ від 08.02.1995 № 100 (у редакції ПКМУ від 08.09.2023 № 957)

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Чотири алгоритми розрахунку середньої зарплати за Порядком № 100 - замість двох!

1 - Середня зарплата для оплати відпустки і виплати компенсації за періоди починаючи з 01.01.2024 - 12 місяців або повні фактичні місяці перебування у трудових відносинах.

2 - Середня зарплата для виплати компенсації за періоди до 31.12.2023 - нарахування за місяці 2023.

3 - Середня зарплата для розрахунку суми матеріальної (грошової) допомоги - 12 місяців, що передують місяцю надання допомоги

4 - Середня зарплата для оплати періоду відрядження та підвищення кваліфікації та інші випадки - з виплат за останні 2 місяці, що передують події.

Для яких виплат порядок розрахунку середньої зарплати не змінився

Випадки збереження середньої зарплати, для яких порядок обчислення середньої зарплати не змінився з 12.09.2023:

- усі види відпусток;
- службові відрядження (крім службових відряджень державних службовців);
- виконання **працівниками** державних і громадських обов'язків у робочий час;
- звільнення працівників-донорів від роботи (зі збереженням заробітку);
- залучення працівників до виконання військових обов'язків;
- направлення працівників на обстеження до медичних закладів (ст 123, 169, 191 КЗпП);
- тимчасове переведення працівника у разі виробничої потреби на іншу нижчеоплачувану роботу;
- переведення працівників на іншу легшу нижчеоплачувану роботу за станом здоров'я;
- виплата вихідної допомоги;
- вимушений прогул та виплати за час затримки виконання рішення суду;
- переведення вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, на іншу легшу роботу;
- надання жінкам додаткових перерв для годування дитини (ст. 183 КЗпП);
- інші випадки, передбачені законодавством (підвищення кваліфікації тощо).

Оновлений алгоритм обчислення матеріальної (грошової) допомоги

Зміна 1

Обчислення середньої заробітної плати **для надання матеріальної (грошової) допомоги проводиться виходячи з виплат за останні 12 календарних місяців** роботи, що передують місяцю надання матеріальної (грошової) допомоги.

Працівникові, який пропрацював на підприємстві, в установі, організації чи у фізичної особи - підприємця або фізичної особи, **менше року**, середня заробітна плата обчислюється виходячи з **виплат за фактичний час роботи, тобто з першого числа місяця після оформлення на роботу до першого числа місяця**, в якому надається матеріальна (грошова) допомога.

Якщо працівника **прийнято (оформлено) на роботу не з першого числа місяця, проте дата прийняття на роботу є першим робочим днем місяця**, то цей місяць враховується до розрахункового періоду як повний місяць. *абз. 1 і 2 п. 2 Порядку № 100*

При обчисленні середньої заробітної плати для нарахування матеріальної (грошової) допомоги, також **не враховуються виплати за час, протягом якого зберігається середній заробіток** працівника (за час виконання державних і громадських обов'язків, щорічної і додаткової відпусток, відрядження, вимушеного прогулу тощо) та допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

У разі коли середня місячна заробітна плата - це розрахункова величина для нарахування допомоги, вона обчислюється шляхом **множення середньоденної зарплати, на середньомісячне число робочих днів у розрахунковому періоді.**

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Оновлений алгоритм обчислення матеріальної (грошової) допомоги

Зміна 1

З якої дати застосовувати 12-місячний розрахунковий період для матдопомоги?

Постанова КМУ від 08.09.2023 № 957 набула чинності 12.09.2023

У разі надання матдропомоги на вирішення соціально-побутових питань **точкою відліку для визначення розрахункового періоду буде дата видання** розпорядчого документа (наказу).

лист Мінсоцполітики від 12.09.2016 № 1290/13/84-16

1. Початок відпустки 11.09.2023 + допомога на оздоровлення в розмірі СМЗП. - Середня зарплата з виплат за липень-серпень 2023.

2. Початок відпустки 14.09.2023 + допомога на оздоровлення в розмірі СМЗП. - Середня зарплата з виплат за вересень 2022-серпень 2023.

3. Наказ про надання допомоги на соцпобут 12.09.2023 - Середня зарплата з виплат за вересень 2022-серпень 2023.

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Як визначати заробіток для розрахунку середньої зарплати для виплати матеріальної допомоги

Заробіток за останні 12 календарних місяців (фактичних повних місяців роботи):

- 1) враховується тільки заробіток за відпрацьовані робочі дні (години);
- 2) не враховуються виплати за періоди, коли заробіток зберігається повністю чи частково: відпускні, лікарняні, декретні, інші випадки збереження та оплата простою - незалежно від розміру;
- 3) премії та винагороди за певний період враховуються у загальному порядку - **з місяця нарахування до певної кількості місяців - пропорційно** відпрацьованим робочим дням;
- 3) **донараховані** суми зарплати (доплати надбавки індексація тощо) - **до заробітку місяця, за який вони нараховані;**
- 4) не враховуються виплати, перелічені у п. 4 Порядку № 100.

Приклад 1.

26.09.2023 виданий наказ про надання матдопомоги у розмірі СМЗП.

Протягом розрахункового періоду (вересень 2022- серпень 2023) нараховані: **зарплата за робочі дні, лікарняні, відпускні, збереження заробітку за період підвищення кваліфікації, оплата простою у розмірі 2/3 окладу, донарахована індексація за липень 2022 і нарахована річна премія у грудні 2022.**

До заробітку включаємо: зарплату за робочі дні + частки річної премії з грудня 2022 по серпень 2023 - пропорційно відпрацьованим робочим дням у відповідному місяці.

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Як визначати кількість днів розрахункового періоду при виплаті матеріальної допомоги

3 розрахункового періоду виключаємо:

- 1) час, протягом якого працівник згідно із законодавством не працював і за ним не зберігався заробіток або зберігався частково (абз. 2 п. 6 Порядку № 100);
- 2) час, за який відсутні дані про нараховану заробітну плату працівника внаслідок проведення бойових дій під час дії воєнного стану;
- 3) періоди, коли заробіток зберігається: відпускні, лікарняні, декретні, інші випадки збереження та оплата простою (незалежно від розміру) (абз. 20 п. 4 Порядку № 100).

Число робочих днів за останні 12 календарних місяців, що **передують місяцю, в якому відбувається подія, з якою пов'язана відповідна виплата, згідно з графіком роботи підприємства, установи, організації** (абз. 4 п. 7 Порядку № 100).

Приклад 2.

Посадовця ОМС прийнято на роботу **03 жовтня 2022**. Відпустка з **26.09.2023** з виплатою допомоги на оздоровлення в розмірі СМЗ.

Була хвороба з **15 по 28 грудня 2022**; відпустка без збереження зарплати - з **01 по 28 лютого 2023**; щорічна відпустка з **05 по 09 червня 2023**.

Розрахунковий період: жовтень 2022- серпень 2023.

Кількість днів у РП: $20 + 22 + (21 - 10) + 22 + (20 - 20) + 23 + 20 + 23 + (22 - 5) + 21 + 23 = 202$ р.дн.

Середньомісячна кількість робочих днів: алгоритм розрахунку

Середньомісячне число робочих днів розраховується шляхом **ділення на 12 сумарного числа робочих днів за останні 12 календарних місяців згідно з графіком роботи підприємства, установи, організації, встановленим з дотриманням вимог законодавства (абз. 5 п. 7 Порядку № 100).**

Увага!

Середньомісячне число робочих днів **завжди рахується за 12 місяців** перед місяцем надання допомоги (подією є дата наказу про надання матеріальної (грошової) допомоги).

Що робити, якщо:

- 1) частина працівників працюють за календарем - 5-тиденки; частина - 6-тиденки;
- 2) неповний робочий час; договір з нефіксованим робочим часом;
- 3) погодинна оплата праці чи підсумований облік робочого часу.

Середньогодинна зарплата - чи можлива для матдопомоги?

Під час розрахунку середньої зарплати за 2 місяці п. 8 Порядку № 100 передбачає можливість використання показника середньогодинної зарплати.

Для матдопомоги - лише середня зарплата за робочий день за 12 місяців.

При підсумованому обліку робочого часу можна визначити лише середньогодинну зарплати та середньомісячну кількість годин за 12 місяців.

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Середньомісячна кількість робочих днів: алгоритм розрахунку

У разі коли середня місячна заробітна плата визначена законодавством як розрахункова величина для нарахування матеріальної (грошової) допомоги, вона обчислюється **шляхом множення середньоденної заробітної плати на середньомісячне число робочих днів у розрахунковому періоді** (абз. 3 п. 7 Порядку № 100). + Роз'яснення Мінекономіки від 15.09.2023

Приклад 3-1.

Робітника ОМС прийнято на роботу 13.02.2023.

Наказ про надання матдопомоги на соцпобут виданий **11.09.2023**.

Розрахунковий період - 2 місяці:
липень-серпень 2023.

Середньомісячна кількість робочих днів за п. 8 Порядку № 100 - середня за 2 місяці перед подією (дата видання наказу):

$(21 \text{ р.дн.} + 23 \text{ р.дн.} / 2 = \mathbf{22 \text{ р.дн.}}$

Приклад 3-2.

Робітника ОМС прийнято на роботу 13.02.2023.

Наказ про надання матдопомоги на соцпобут виданий **26.09.2023**.

Розрахунковий період: березень-серпень 2023.

Середньомісячна кількість робочих днів за п. 7 Порядку № 100 - середня за 12 місяців перед подією (дата видання наказу):

$261 \text{ р.дн.} / 12 = \mathbf{21,75 \text{ р.дн.}}$

Обчислення матеріальної (грошової) допомоги - якщо не було заробітку у розрахунковому періоді

Середньоденна заробітна плата визначається шляхом ділення заробітної плати за фактично відпрацьовані протягом 12 місяців робочі дні на число відпрацьованих робочих днів. Під час обчислення середньої заробітної плати за 12 місяців виходячи з посадового окладу чи мінімальної заробітної плати середньоденна заробітна плата визначається шляхом ділення суми, розрахованої відповідно до абзацу двадцять третього пункту 4 цього Порядку, на число робочих днів за останні 12 календарних місяців, що передують місяцю, в якому відбувається подія, з якою пов'язана відповідна виплата, згідно з графіком роботи підприємства, установи, організації.

абз. 4 п. 7 Порядку № 100

Якщо розмір посадового окладу є меншим від передбаченого законодавством розміру мінімальної заробітної плати, середня заробітна плата розраховується з установленого розміру мінімальної заробітної плати на час розрахунку. У разі укладення трудового договору на умовах неповного робочого часу, розрахунок проводиться з розміру мінімальної заробітної плати, обчисленого пропорційно до умов укладеного трудового договору.

абз. 22 п. 4 Порядку № 100

Якщо розрахунок середньої заробітної плати обчислюється виходячи з посадового окладу чи мінімальної заробітної плати, то її нарахування здійснюється шляхом множення посадового окладу чи мінімальної заробітної плати на кількість місяців розрахункового періоду.

абз. 23 п. 4

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Обчислення матеріальної (грошової) допомоги - якщо не було заробітку у розрахунковому періоді

Приклад 4.

Держслужбовцю виплачують грошову допомогу до щорічної відпустки у розмірі СМЗП.

Початок відпустки - **27.09.2023.**

Держслужбовець перебував у відпустці без збереження зарплати з **01 вересня до 31 грудня 2022**, з 1 по 20 січня 2023 працював, з **23 січня по 31 серпня 2023** був оголошений простій.

Розрахунковий період: вересень 2022 - серпень 2023.

Кількість днів розрахункового періоду - 15 р. дн. (у період з 1 по 20 січня 2023).

Середня зарплата:

Заробіток за 15 р.дн. січня 2023/ **15 р.дн.**

Середньомісячна кількість робочих днів:

261 р.дн. / 12 = **21,75 р.дн.**

Приклад 5.

Держслужбовцю виплачують грошову допомогу до щорічної відпустки у розмірі СМЗП до щорічної відпустки.

Початок відпустки - **27.09.2023.**

Держслужбовцю встановлений посадовий оклад - 9000 грн, надбавка за ранг, надбавка за вислугу років та виплачується щомісячна премія.

Протягом вересня 2022- серпня 2023 був: простій, хвороба, **немає жодного відпрацьованого робочого дня.**

Умовний заробіток: 9000 грн x 12 = **108000** грн.

Середня зарплата: 108000 грн./261= **413,79** грн.

СМЗП: 413,79 грн. x 21,75 р.дн. = **8999,93** грн.

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Обчислення матеріальної (грошової) допомоги - якщо не було заробітку у розрахунковому періоді

Приклад 6.

Посадовий оклад працівника - 5500 грн. Виданий наказ 26.09.2023 про надання допомоги на соцпобут у розмірі СМЗП.

З працівником було призупинено дію трудового договору з **01 вересня до 31 грудня 2022**, з **01 січня по 31 серпня 2023** була відпустка без збереження зарплати.

Розрахунковий період: вересень 2022 - серпень 2023, немає жодного відпрацьованого робочого дня.

Посадовий оклад < МЗП

Умовний заробіток: 6700 грн x 12 = **80400** грн.

Середня зарплата: 80400 грн/261 р.дн. = 308,05 грн.

Середньомісячна кількість робочих днів:

261 р.дн. / 12 = **21,75 р.дн.**

СМЗП: 308,05 грн. x 21,75 р.дн. = **6700,09** грн.

Приклад 7.

Посадовий оклад працівника - 8000 грн., прийнятий на роботу 03.08.2023 - працює по 4 години щодня - **20 годин** на тиждень

Виданий наказ 26.09.2023 про надання допомоги на соцпобут у розмірі СМЗП.

Немає жодного відпрацьованого місяця.

Зайнятість: 20 годин / 40 годин = **0,5**

Умовний заробіток: (8000 грн x 0,5) x 12 = **48000** грн.

Середня зарплата: 48000 грн. / 261 р.дн. = **183,91** грн.

СМЗП: 183,91 грн. x 21,75 р.дн. = **4004,04** грн.

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Обчислення матеріальної (грошової) допомоги: нетипові ситуації

Приклад 8.

Працівник працює на умовах неповного робочого тижня - встановлений за ініціативою роботодавця (працює 3 робочі дні на тиждень по 8 годин: **понеділок, середа і четвер**). Посадовий оклад - **7000 грн.**

Наказ про надання матдопомоги на соцпобут виданий 26.09.2023.

Розрахунковий період: **вересень 2022 - серпень 2023, відпрацьовано за цей період - 150 р. дн. (вівторок і п'ятницю не враховуємо)**

За відпрацьовані робочі дні **нараховано - 84000 грн.**

Середня зарплата: 84000 грн / 150 р.дн. = **560 грн.**

Варіант 1 - за графіком роботи установи, підприємства.

Середньомісячна кількість робочих днів:
 $261 \text{ р.дн.} / 12 = 21,75 \text{ р.дн.}$

Матдопомога на соцпобут у розмірі СМЗП:
 $560 \text{ грн.} \times 21,75 \text{ р.дн.} = 12180 \text{ грн}$

Варіант 2 - за графіком роботи працівника.

Середньомісячна кількість робочих днів:
 $150 \text{ р.дн.} / 12 = 12,5 \text{ р.дн.}$

Матдопомога на соцпобут у розмірі СМЗП:
 $560 \text{ грн.} \times 12,5 \text{ р.дн.} = 7000 \text{ грн}$

Обчислення матеріальної (грошової) допомоги: нетипові ситуації

Приклад 9 - можливий варіант?

Працівник прийнятий на роботу 19.06.2023 за трудовим договором з нефіксованим робочим часом. Посадовий оклад - **6700 грн.**

Наказ про надання матдопомоги на соцпобут виданий 26.09.2023.

Розрахунковий період: **липень - серпень 2023**

За липень 2023 відпрацьовано 40 годин і нараховано - **1595,20 грн.**

За серпень не відпрацьовано жодної години і нараховано **оплату за 32 години - 1217,28 грн.**

Середня зарплата за годину:

(**1595,20 грн + 1217,28 грн**) / (40 год. + **32 год.**) = 39,02 грн.

За день не можемо рахувати - немає графіку і щодня може різна кількість годин).

Варіант розрахунку.

Середньомісячна кількість робочих годин:

$(261 \text{ р.дн.} \times 8) / 12 = 174 \text{ р. год.}$

Матдопомога на соцпобут у розмірі СМЗП:
 $39,02 \text{ грн.} \times 174 \text{ р.дн.} = 6789,48 \text{ грн}$

Варто брати однаковий період?

Проблемні питання:

1. Графіка роботи немає - беремо графік установи (КНП)?
2. Чи приймає участь в розрахунку оплата 32 годин - коли взагалі за місяць немає робочих годин?
3. Неможливо порахувати кількість робочих днів і середньоденну зарплату.

Перевіряємо, які матдопомоги та у якому розмірі передбачені колдоговором

Матеріальна допомога - у розмірі СМЗП - не має значення з яких підстав вона виплачується.

Якщо за колдоговором виплата у розмірі середньомісячної зарплати - обчислюємо згідно з п. 7 Порядком № 100 (12 місяців) .

Матеріальна допомога у бюджетних установах

- 1) вона належить до фонду оплати праці;
- 2) надається лише з підстав, визначених законодавством;
- 3) основні види: на оздоровлення та на вирішення соціально-побутових питань.

Матеріальна допомога в КНП:

- 1) належить до фонду оплати праці чи ні;
- 2) надається з підстав, визначених колдоговором;
- 3) може надаватися нецільова матдопомога;
- 4) можуть надаватися інші види матдопомоги.

Грошова допомога передбачена ст. 57 Закону про державну службу:

“Державним службовцям надається щорічна основна оплачувана відпустка тривалістю 30 календарних днів, якщо законом не передбачено більш тривалої відпустки, з виплатою грошової допомоги у розмірі середньомісячної заробітної плати”.

Допомога на оздоровлення = грошова допомога.

Якщо колдоговором передбачено надання допомоги на оздоровлення **в розмірі середньомісячного заробітку** - обчислюємо згідно з п. 7 Порядком № 100 (12 місяців).

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Які види матеріальної допомоги може надавати КНП?

ІПК ДПС від 25.05.2023 № 1271/ІПК/99-00-21-02-02-06:

Без ризику втратити неприбуткову ознаку можна надавати передбачену колективним договором:

1) матеріальну допомогу, що має систематичний характер всім або більшості працівників:

на оздоровлення;

у зв'язку з екологічним станом (пп. 2.3.3 Інструкції № 5);

2) матеріальну допомогу разового характеру, яку підприємство надає окремим працівникам:

у зв'язку із сімейними обставинами;

на оплату лікування;

на оздоровлення дітей;

на поховання (п. 3.31 Інструкції № 5);

3) соціальну допомогу та виплати за кошти підприємства, установлені колективним договором:

працівникам, які перебувають у відпустці для догляду за дитиною;

на народження дитини;

сім'ям із неповнолітніми дітьми (п. 3.4 Інструкції № 5).

1. Має значення розмір матеріальної допомоги, а не підстава для її надання.

2. Матдопомога, яка не належить до фонду оплати праці, теж може встановлюватися у розмірі СМЗП.

3. Соціальна допомога = Матеріальна допомога?
Соціальна допомога є грошовою допомогою.

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Оновлений порядок надання матдопомоги на соцпобут для держслужбовців

Зміна 2

Порядок надання державним службовцям матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань, затверджений постановою КМУ від 08.08.2016 № 500 (у редакції постанови КМЕ від 08.09.2023 № 957):

“2. Державним службовцям матеріальна допомога може надаватися один раз на рік у розмірі, що не перевищує середньомісячної заробітної плати, на підставі особистої заяви у порядку, затвердженому керівником державної служби.”

Порядок надання матеріальної допомоги затверджується керівником державної служби:

- 1) які умови для надання матдопомоги на соцпобут;**
- 2) який розмір матеріальної допомоги на соцпобут і від чого залежить;**
- 3) різні розміри матдопомоги для різних категорій держслужбовців;**
- 4) особливості надання матдопомоги у разі переведення держслужбовця з іншого держоргану.**

Закон України “Про державну службу” від 10.12.2015 № 889-VIII **Стаття 54. Соціально-побутове забезпечення державних службовців**

<...>

2. Державним службовцям **може надаватися** матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань.

Порядок надання та розмір такої допомоги визначаються Кабінетом Міністрів України.

Чи погоджувати Порядок надання матеріальної допомоги на соцпобут з виборним органом первинної профспілкової організації (за наявності)?

**КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ**

Розрахунок матеріальної (грошової) допомоги: підсумок

1. 12-місячний розрахунковий період застосовується з 12.09.2023.

Датою події є дата наказу про надання матдопомоги чи дата початку відпустки (оздоровлення).

2. Алгоритм розрахунку середньої зарплати аналогічний попередньому, але з виплат за **12 місяців** перед подією, з якою пов'язана виплата (чи фактичних повних місяців перебування у трудових відносинах - якщо менше року).

3. Пункт 7 Порядку № 100 передбачає лише розрахунок середньоденної зарплати (середньогодинний показник не передбачений).

4. До заробітку для розрахунку середньої зарплати включають зарплату за відпрацьовані робочі дні та частки премії (винагороди) за певний період, віднесеної до місяця розрахункового періоду.

5. Під час розрахунку середньої зарплати з розрахункового періоду **виключають** час, коли працівник не працював згідно з законом і виплати за ці періоди: лікарняні, відпускні, декретні, оплату простою...

6. Середньомісячну кількість робочих днів завжди рахують за **12 місяців** перед місяцем події, з якою пов'язана виплата - за графіком роботи підприємства чи установи.

7. Під час розрахунку середньої зарплати для матдопомоги з посадового окладу чи МЗП - **розрахунковий період дорівнює 12 місяців.**

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Розрахунок матеріальної (грошової) допомоги: поширені запитання

Як розраховувати матеріальну допомогу у розмірі СМЗП, якщо протягом 12 місяців перед її наданням не було відпрацьовано жодного повного місяця: **протягом розрахункового періоду було лише відпрацьовано 5 р.дн. у березні та 10 р.дн. у червні 2023?**

Якщо працівник відпрацював протягом розрахункового періоду лише 15 робочих днів - середню зарплату рахуємо з виплат, нарахованих за ці дні.

Чи виключати з розрахункового періоду: **неоплачувані дні** тимчасової непрацездатності; дні, в які працівник не працював через **введення неповного робочого тижня; прогули; інші неявки; простій з вини** працівника?

Виключаємо: неоплачувані дні тимчасової непрацездатності; дні, в які працівник не працював через введення роботодавцем неповного робочого тижня.

Не виключаємо: **прогули; інші неявки; простій з вини** працівника чи виключаємо? - **Робочі дні**

Працівник працює з середини березня 2023: як рахувати середньомісячну кількість робочих днів?

Середньомісячну кількість робочих днів завжди рахують за **12 місяців** перед місяцем події, з якою пов'язана виплата - за графіком роботи підприємства чи установи (а не за кількість фактичних місяців).

Чи включати в заробіток для розрахунку СМЗП **оплату роботи у вихідні дні та оплату надурочної роботи?**

Так, включати оскільки це оплата фактично відпрацьованих робочих годин.

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Компенсація за невикористані дні відпустки: коли виплачується?

Стаття 24. Грошова компенсація за невикористані щорічні відпустки

У разі звільнення працівника йому виплачується грошова компенсація **за всі не використані ним дні щорічної відпустки, а також додаткової відпустки працівникам, які мають дітей** або повнолітню дитину - особу з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи.

У разі звільнення керівних, педагогічних, наукових, науково-педагогічних працівників, спеціалістів навчальних закладів, які до звільнення пропрацювали не менш як 10 місяців, грошова компенсація виплачується за не використані ними дні щорічних відпусток з розрахунку повної їх тривалості.

За бажанням працівника частина щорічної відпустки замінюється грошовою компенсацією. При цьому тривалість наданої працівникові **щорічної та додаткових відпусток не повинна бути менше ніж 24 календарних дні.**

Особам віком до вісімнадцяти років заміна всіх видів відпусток грошовою компенсацією не допускається.

У разі смерті працівника грошова компенсація за не використані ним дні щорічних відпусток, а також додаткової відпустки працівникам, які мають дітей або повнолітню дитину - особу з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи, що не була одержана за життя, виплачується членам сім'ї такого працівника, а у разі їх відсутності - входить до складу спадщини.

Компенсація за невикористані дні відпустки: коли виплачується?

Стаття 4. Види відпусток

Установлюються такі види відпусток:

1) щорічні відпустки:

- основна відпустка (стаття 6 цього Закону);
- додаткова відпустка за роботу із шкідливими та важкими умовами праці (стаття 7 цього Закону);
- додаткова відпустка за особливий характер праці (стаття 8 цього Закону);
- **інші додаткові відпустки, передбачені законодавством**; <...>. *Закон про відпустки*

Подовжена тривалість щорічної відпустки - ст. 47 Закону України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” від 28.02. 1991 № 796-XII: у зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення - **44 к. дн.**; гарантованого добровільного відселення - **37 к.дн.**; посиленого радіологічного контролю - **30 к. дн.** Надається щорічна відпустка тривалістю пропорційно відпрацьованому на цих територіях часу.

Інші щорічні додаткові відпустки передбачені законодавством:

- 1) державним службовцям;
- 2) посадовим особам місцевого самоврядування;
- 3) суддям прокурорам судовим експертам... ;
- 4) за безперервну роботу на зазначених посадах у ЗОЗ понад три роки мають - 3 календарних дні.

Як рахувати кількість днів не використаної щорічної відпустки?

Щорічна основна відпустка - стаж визначаємо згідно з ч. 1 ст. 9 Закону про відпустки;

До стажу не потраплять періоди: **неоплачуваної непрацездатності; військової служби** (без збереження середнього заробітку); **простою** з вини працівника; інші неявки; **прогули; інші відпустки** без збереження зарплати, крім ст. 25 і 26 Закону про відпустки; **призупинення дії** трудового договору.

Додаткова відпустка за роботу із шкідливими та важкими умовами праці (ст.7 Закону):

За Списком № 1 (ПКМУ № 1290); передбачена колективним договором; стаж за ч. 2 ст. 9 Закону про відпустки; атестація робочого місяця; робота в таких умовах не менше половини тривалості робочого дня; облік робочого часу в таких умовах.

Додаткова відпустка за особливий характер праці (стаття 8 Закону про відпустки):

За Списком № 2 (ПКМУ № 1290); передбачена колективним договором; стаж за ч. 2 ст. 9 Закону про відпустки; робота в таких умовах не менше половини тривалості робочого дня; облік робочого часу.

Щорічні додаткові відпустки - за наявності відповідного стажу (якщо навіть жодного відпрацьованого дня за рік/робочий рік):

- державним службовцям; посадовим особам місцевого самоврядування; суддям прокурорам судовим експертам;

- за безперервну роботу - 3 календарних дні за наявності понад три роки **безперервної роботи** на певних посадах у ЗОЗ.

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Право на компенсацію не використаної “дитячої” відпустки?

Одному з батьків, які мають двох або більше дітей віком до 15 років, або дитину з інвалідністю, або які усиновили дитину, матері (батьку) особи з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи, одинокій матері, батьку дитини або особи з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи, який виховує їх без матері (у тому числі у разі тривалого перебування матері в лікувальному закладі), а також особі, яка взяла під опіку дитину або особу з інвалідністю з дитинства підгрупи А І групи, чи одному із прийомних батьків надається щорічно додаткова оплачувана відпустка тривалістю 10 календарних днів без урахування святкових і неробочих днів (стаття 73 Кодексу законів про працю України). *ст. 19 Закону*

Порядок підтвердження права на додаткову відпустку на дітей (компенсацію) визначає роботодавець і він же приймає рішення про її надання чи виплату компенсації.

Право на додаткову відпустку на дітей:

- копії свідоцтв про народження дітей;
- інші документи, що підтверджують статус одинокої матері, дитини з інвалідністю, під опікою тощо
- документ, що підтверджує, що інший з батьків не скористався такою відпусткою.

лист Міністерства економіки від 10.06.2022 р. № 4712-06/36178-09

Компенсація за невикористану відпустку на дітей надається за календарний рік - без обмеження терміном давності.

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Мета новації щодо компенсації за дні відпустки - законимити кошти на оплаті праці бюджетників!

Законопроект “Про Державний бюджет України на 2024 рік”

- Стаття 33. Установити, що у 2024 році відпустки, визначені **пунктом 1 частини першої статті 4** Закону України "Про відпустки", на які працівник державного органу набув право за **останній** відпрацьований робочий рік, **мають бути використані таким працівником до кінця 2024 року.**
- У разі невикористання працівником державного органу відпусток, визначених абзацом першим цієї статті, йому в межах затверджених видатків на оплату праці відповідного державного органу **має бути виплачено грошову компенсацію за всі дні невикористаної відпустки, на які він набув право за останній відпрацьований робочий рік.**

Компенсація за не використані відпустки - два варіанти розрахунку?

Зміна 3

2. Обчислення середньої заробітної плати для оплати часу відпусток, надання матеріальної (грошової) допомоги або виплати компенсації за невикористані відпустки проводиться **виходячи з виплат за останні 12 календарних місяців роботи, що передують місяцю надання відпустки, надання матеріальної (грошової) допомоги або виплати компенсації за невикористані відпустки.**

Обчислення середньої заробітної плати для виплати компенсації за невикористані відпустки, на які працівник набув право до 31 грудня 2023 р., проводиться виходячи з виплат, нарахованих у 2023 році.

Працівникові, який пропрацював на підприємстві, в установі, організації чи у фізичної особи - підприємця або фізичної особи, які в межах трудових відносин використовують працю найманих працівників, **менше року, середня заробітна плата обчислюється виходячи з виплат за фактичний час роботи, тобто з першого числа місяця після оформлення на роботу до першого числа місяця, в якому надається відпустка або виплачується компенсація за невикористану відпустку, матеріальна (грошова) допомога.** Якщо працівника прийнято (оформлено) на роботу не з першого числа місяця, проте **дата прийняття на роботу є першим робочим днем місяця, то цей місяць враховується до розрахункового періоду як повний місяць**

п. 2 Порядку обчислення середньої заробітної плати, затвердженого постановою КМУ від 08.02.1995 № 100 (в редакції Постанови КМУ № 957 від 08.09.2023)

Компенсація за не використані відпустки - два варіанти розрахунку?

Зміна

Періоди з 01.01.2024

Середня зарплата за календарний день

Заробіток за останні 12 місяців (фактичні місяці роботи) перед місяцем звільнення

Кількість календарних днів за 12 місяців (фактичні місяці роботи) без урахування днів (періодів) часткового збереження середнього заробітку чи його незбереження

Періоди до 31.12.2023

Середня зарплата за календарний день

Заробіток за місяці 2023 року (з урахуванням часток премій)

Кількість календарних днів за фактичні місяці роботи у 2023 (без періодів часткового збереження заробітку чи його незбереження)

**КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ**

Як застосовуються зміни в обчисленні суми компенсація за невикористані дні відпусток

З якого періоду застосовуються зміни?

Постанова № 957 і оновлений нею Порядок № 100 діють з 12.09.2023, тому оновлені правила розрахунку слід застосовувати залежно від дати звільнення

Дата звільнення є подією, з якою пов'язана виплата компенсації за невикористану відпустку.

Ситуація 1 - звільнення 11.09.2023.

Оскільки дата звільнення 11.09.2023, компенсацію за невикористані дні відпустки обчислюємо з виплат, нарахованих за місяці розрахункового періоду: **вересень 2022 -серпень 2023.**

Ситуація 2 - звільнення 12.09.2023.

Оскільки дата звільнення 12.09.2023, компенсацію за невикористані дні відпустки обчислюємо з виплат, нарахованих у 2023 тобто за **січень-серпень 2023**

А якщо розрахунок зробили - 11.09.2023 і виплатили 12.09.2023 зранку ?

Доплатити - якщо потрібно за новим розрахунком сума компенсації буде більшою. Відрахувати й вимагати повернення звільненим зайвих коштів не маємо права!

Компенсація за невикористані відпустки: звільнення з 12.09.2023

Правило 1.

Немає жодної прив'язки до відпрацьованого робочого року.

Якщо компенсація за дні щорічної відпустки за 2023/2024 робочий рік, дні однієї і тієї самої відпустки можуть оплачуватися по-різному до 31 грудня 2023 і після.

Правило 2.

Якщо працівник звільнятиметься у 2024 році (не має значення в якому місяці) потрібно буде визначати окремо:

- невикористані дні відпустки і суму компенсації за період до 31.12.2023;
- невикористані дні відпустки і суму компенсації за період з 01.01.2024.

Правило 3.

Для щорічних додаткових відпусток, які надаються залежно від стажу - право на відпустку набувається один раз - за досягнення певного стажу - така відпустка надається за 2023 чи 2024 рік.

Правило 4.

Формулювання *“з виплат , нарахованих у 2023 році”* слід читати так: змінився тільки розрахунковий період, порядок врахування виплат за п. 3 Порядку № 100 не змінився.

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Як рахуватимемо компенсацію за невикористану відпустку у 2024?

Приклад 10

Працівник звільняється **18 березня 2024**, тривалість щорічної основної відпустки - 24 к.дн. Невикористаних днів щорічної відпустки всього - 35, з них:

- за період до 31.12.2023 - **30 к.дн.**
- за період з 1 січня по 18 березня 2024 - **5 к.дн.**

Компенсація за невикористані дні щорічної відпустки мала б складатися з двох частин:

- **перша частина:** компенсація за **30 к.дн.** невикористаної відпустки за періоди до **31.12.2023** - з оплатою за середньою зарплатою, визначеною з нарахованого заробітку **за 12 місяців 2023 року**;
- **друга частина:** компенсація за **5 к.дн.** невикористаної відпустки за період з **1 січня по 18 березня 2024** - з оплатою за середньою зарплатою, визначеною з заробітку **за 12 місяців перед звільненням** (за розрахунковий період: **березень 2023- лютий 2024**).

??? Працівник звільняється у березні 2024:

Для розрахунку компенсації за невикористану відпустку за період до 31.12.2023 беремо

12 місяців 2023 року чи період з березня по грудень 2023?

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Як рахуватимемо компенсацію за невикористану відпустку у 2024?

Приклад 11

Працівник працевлаштувався **01.06.2023** і звільняється **16.02.2024**, тривалість щорічної основної відпустки - 24 календарних дні.

Фактично у працівника не використано **17 к.дн.** за поточний робочий рік:
14 к.дн. - за місяці **2023 року** і **3 к.дн.** - за місяці **2024**.

У **грудні 2022** була виплачена премія за підсумками роботи за 2023 рік - **5000 грн.**

Тоді компенсація за невикористані дні щорічної відпустки мала б складатися з двох частин:

- **перша частина:** компенсація **за 14 к.дн.** невикористаної відпустки за період **з 1 червня по 31 грудня 2023** - за середньою зарплатою, визначеною **за червень-грудень 2023 року** (з урахування частки річної премії за грудень 2023);
- **друга частина:** компенсація **за 3 к.дн.** невикористаної відпустки за період **з 1 січня по 16 лютого 2024** - за середньою зарплатою, визначеною з заробітку за 8 місяців перед звільненням (за розрахунковий період: **червень 2023- січень 2024**).

Частки річної премії, що припадають на грудень 2023-січень 2024, приймуть участь у розрахунку середньої зарплати для нарахування компенсації за період з 1 січня по 16 лютого 2024.

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Як рахуватимемо компенсацію за невикористану відпустку у разі звільнення у вересні 2023?

Приклад 12

Працівник звільняється **29.09.2023**, тривалість щорічної основної відпустки - 24 календарних дні.

На дату звільнення **не використано 48 к.дн. щорічної основної відпустки.**

Право на компенсацію за невикористані відпустки **набуто до 31.12.2023.**

Розрахунок середньої зарплати має здійснюватися **з нарахованих виплат** за 2023 рік тобто **за січень-серпень 2023.**

Приклад 13

Працівника прийнято на роботу **03.07.2023** (за графіком - **субота і неділя** - вихідні дні), **він звільняється 05.10.2023.**

Належить компенсація за невикористані дні відпустки - **6 календарних днів.**

Розрахунковий період: **липень - вересень 2023** і нараховані виплати за цей період.

Липень 2023 включаємо до розрахункового періоду як повний місяць на підставі абз. 3 п. 2 Порядку № 100, адже дата прийняття на роботу є першим робочим днем місяця.

Як рахуватимемо компенсацію за невикористану відпустку у разі звільнення у вересні 2023?

Приклад 14

Працівник звільняється **05.10.2023**, компенсація за невикористані дні відпустки - 36 календарних днів відпустки, у тому числі

- за **2022-2023** робочий рік - 22 к. дн.
- за **2021-2022** - 14 к. дн.

У грудні 2022 були нараховані **відпускні за січень 2023** - 7500 грн

У січні 2023 були нараховані **лікарняні за грудень 2022** - 4500 грн

У лютому 2023 - донарахована помилково пропущена **доплата за грудень 2022** - 2500 грн

У червні 2023 -донарахована **індексація за жовтень-листопад 2022** - 1560 грн.

Розрахунковий період: січень - вересень 2023.

До заробітку включаємо нараховані виплати за цей період.

Не приймають участі у розрахунку середньої зарплати для виплати компенсації: лікарняні, індексація та доплати, нараховані за місяці 2022 року.

Враховуються до заробітку січня 2023 рік - відпускні, нараховані у грудні 2022 за січень 2023.

Як рахуватимемо компенсацію за невикористану відпустку у разі звільнення у вересні 2023?

Приклад від Мінекономіки:

Працівник, який працює за п'ятиденним робочим тижнем з двома вихідними днями (субота та неділя), звільняється з **15.09.2023** року. **В лютому 2022 року працівникові було нараховано та виплачено премію за результатами роботи за 2021 рік** у сумі **9 300** грн умовно (кількість робочих днів за 2021 рік становить **250**, працівник відпрацював повну норму тривалості робочого часу).

У травні 2023 року на підприємстві було оголошено простій з оплатою 2/3 від посадового окладу. За даними кадрового обліку працівником не використано 20 календарних днів щорічної відпустки, з яких **5 – за 2022 рік та 15 - за 2023 рік.** Як розраховувати компенсацію за невикористані дні відпустки?

Розрахунковий період для обчислення середньої заробітної плати для виплати компенсації за невикористані відпустки у зазначеному прикладі буде **01.01.2023 – 31.08.2023.**

Крім того, відповідно до абзацу сьомого пункту 2 Порядку з розрахункового періоду виключається період оголошеного на підприємстві простою, який оплачувався частково, а саме **01.05.2023-31.05.2023.**

Суму премії за 2021 рік необхідно поділити на кількість відпрацьованих робочих днів у 2021 року: $9\,300 \text{ грн} : 250 \text{ роб. днів} = 37,2 \text{ грн}$ та помножити на кількість відпрацьованих робочих днів січня 2023: $37,2 \text{ грн} \times 22 \text{ р. дн} = 818,40 \text{ грн}.$

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Немає заробітку у місяцях розрахункового періоду

Якщо в розрахунковому періоді у працівника не було заробітної плати, розрахунки проводяться з установлених йому в трудовому договорі тарифної ставки, посадового (місячного) окладу.

Якщо розмір посадового окладу є меншим від передбаченого законодавством розміру мінімальної заробітної плати, середня заробітна плата розраховується з установленого розміру мінімальної заробітної плати на час розрахунку. У разі укладення трудового договору на умовах неповного робочого часу, розрахунок проводиться з розміру мінімальної заробітної плати, обчисленого пропорційно до умов укладеного трудового договору.

Якщо розрахунок середньої заробітної плати обчислюється виходячи з посадового окладу чи мінімальної заробітної плати, то її нарахування здійснюється шляхом множення посадового окладу чи мінімальної заробітної плати на кількість місяців розрахункового періоду.

абз. 21-23 п. 4 Порядку № 100

Мінекономіки раніше тлумачило застосування цієї норми так: якщо розрахунковий період 2 місяці, то посадовий оклад (МЗП) треба помножити на 2, якщо розрахунковий період 12 місяців – на 12.

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Немає заробітку у місяцях розрахункового періоду

Приклад 15

Працівник звільняється **29.09.2023**, компенсація за невикористані дні відпустки - 34 календарних днів відпустки, у тому числі:

- щорічна відпустка за 2022-2023 робочий рік - 8 к. дн.
- щорічна відпустка за 2021-2022 - 16 к.дн.
- “дитяча” відпустка за 2023 рік - 10 к. дн.

З 1 січня по 31 серпня 2023 року було призупинення дії трудового договору.

Посадовий оклад - 10000 грн.

Розрахунковий період: **січень - серпень 2023**, але у цьому періоді немає жодного робочого дня і відсутні нарахування, виключається з розрахункового періоду.

Рахуємо середню зарплату для компенсації виходячи з посадового окладу.

Умовний розрахунковий період -12 місяців

Сумарний заробіток за 12 місяців: **10000 грн x 12 = 120 000 грн.**

Середньоденна зарплата: 120 000 грн. / 365 к.дн. = **328,77 грн.**

Компенсація за невикористані 34 к.дн. відпусток:

328,77 грн. x 34 к.дн. = 11178,18 грн.

Поширені запитання

ОМС

Працівник, якому оголошено простій, йде у відпустку з 01.10 2023.

Він на простої з 01.04.2022. Оплата простою у розмірі нарахованої зарплати за лютий 2022, яка включає оклад+ранг+надбавку за вислугу років +надбавка за особливий вклад + премія + індексація = повна зарплата .

Чи ключається період простою в розрахунок відпускних?

Як розрахувати матеріальну допомогу на вирішення соціально -побутових питань ?

Як обчислити компенсація за невикористані дні відпустки, якщо звільнення з 01.10.2023?

Зарплата за лютий 2022 ≠ Середня зарплата.

Потрібно перевірити за кожен місяць розрахункового періоду (жовтень 2022-вересень 2023), чи не нижче оплата простою, ніж оплата за середньою зарплатою з виплат за лютий- березень 2022.

1. ВІДПУСТКА: Під час обчислення середньої зарплати для оплати відпустки враховується тільки ті місяці розрахункового періоду, у яких оплата простою був не нижче за середній заробіток.

2. Матдопомога. Періоди простою виключають з розрахункового періоду - незалежно від того, як вони оплачені. Тому розрахунок з посадового окладу з урахуванням вимог п. 4 і 7 Порядку № 100.

3. Компенсація за невикористані дні відпусток відпусток: з виплат за місяці 2023 (січень-вересень 2023) - в яких оплата простою не нижче середнього заробітку.

Які проблемні запитання залишилися поза увагою

1. Новації в обчисленні середньої зарплати, передбачені постановою № 957 діють з 12.09.2023. Як бути, коли **звільнення 12.09.2023**, а компенсація була нарахована за старими правилами.

2. Як рахувати матдопомогу на оздоровлення, якщо **відпустка з 12-14 вересня**, а відпускні та **матдопомога на оздоровлення нараховані і виплачені 08.09.2023**. Чи потрібен перерахунок?

3. Що означає: “число робочих днів за останні 12 календарних місяців, що передують місяцю, в якому відбувається подія, з якою пов’язана відповідна виплата, **згідно з графіком роботи підприємства, установи, організації**” - якщо на підприємстві в установі діють **кілька графіків**.

4. Як рахувати робочі дні і середньоденну зарплату при погодинній оплаті, підсумованому обліку робочого часу, неповному робочому тижні - **облік роботи зазвичай ведеться в годинах!**

5. Під час розрахунку середньої зарплати з графіками “доба через три” чи день через два” облік роботи в годинах, **мають враховуватися фактичні години роботи у вихідний день та надурочні години й оплата за ці години**.

6. **Працівники з нефіксованим робочим часом** - працюють без графіка й можуть за місяць відпрацювати 0 чи 20 годин. Середньоденна кількість робочих днів для них завищує розмір матдопомоги.

7. **Немає заробітку в розрахунковому періоді**: чи можуть кількість місяців розрахункового періоду бути < 12?

КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ

Дякую за увагу!

ВЕБІНАР ДЛЯ ПРЕДСТАВНИКІВ БЮДЖЕТНИХ ТА КОМУНАЛЬНИХ УСТАНОВ

Лістрова Світлана
26.09.2023

**КОМПЛЕКСНІ
БЮДЖЕТНІ
СИСТЕМИ**